Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Rezina (judecător Cebanița Dorina)
Dosarul nr. 2a-1240/24

CURTEA DE APEL NORD
Colegiul Civil și de contencios administrativ

DECIZIE

20 ianuarie 2025 mun. Bălți
Instanța compusă din:
Președintele ședinței Elena Grumeza
Judecătorii: Costaș Natalia, Stanislav Grosu

Examinând în procedura cererilor cu valoare redusă, apelul declarat de Întreprinderea Mixtă „Incaso" SRL prin intermediul avocatului Bujoreanu Eugeniu împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 09.04.2024,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Î.M. „Incaso" S.R.L. împotriva Anei Luchian privind încasarea datoriei şi a cheltuielilor de judecată, prin care acţiunea a fost admisă parțial,-

a c o n s t a t a t :

Pretențiile reclamantului:

La data de 21.12.2023, Î.M. „Incaso" S.R.L. a depus cerere de chemare în judecată împotriva pârâtei Luchian Ana, solicitând încasarea datoriei, penalității și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, SRL „Sebo Credit" în calitate de împrumutător și Luchian Ana în calitate de împrumutat, au încheiat un contract de împrumut.

Pentru nerespectarea graficului de rambursare a împrumutului, împrumutatul sa angajat să plătească pe lângă suma ratelor de plată a împrumutului, remunerații contractuale (plata ratei dobânzii, comisionul de oferire a numerarului, comision de administrare a împrumutului) și o penalitate contractuală, care se raportează duratei de întârziere.

SRL „Sebo Credit" și-a onorat obligațiunea, transferând împrumutatului suma împrumutului acordat, însă Luchian Ana nu și-a onorat obligațiunile pe care urma să le onoreze conform contractului.

Împrumutatul a fost înștiințat despre faptul nerespectării clauzelor contractuale, prin intermediul notificărilor recomandate expediate în adresa acestuia.

În adresa împrumutatului a fost expediată reclamația prin care el a fost informat repetat despre nerespectarea clauzelor contractuale și despre rezilierea anticipată a contractului de către împrumutător și obligațiunea acestuia a returnării împrumutului, remunerației contractuale (plata ratei dobânzii, comisionul de oferire a numerarului, comision de administrare a împrumutului) și penalităților calculate conform contractului.

Ulterior, datoria pârâtului a fost cesionată companiei de colectare a datoriilor Î.M. „Incaso" S.R.L.

La data înaintării cererii de chemare în judecată, datoria lui Luchian Ana față de Î.M. „Incaso" S.R.L. constituia 10 941,00 lei fiind calculată conform contractului menționat în

felul următor: costul total al împrumutului restant - 6 000,00 lei, penalitatea contractuală în mărime de 4 941,00 lei.

În drept, și-a întemeiat pretențiile în baza prevederilor art. 823, 828, 864, 901, 947, 948, 953, 1242, 1247, 1248 Cod civil.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 09.04.2024, acțiunea a fost admisă parțial:

- ✓ S-a încasat de la Luchian Ana în beneficiul Î.M. „Incaso" S.R.L., în baza contractului de credit nr. *****din 09.11.2021, datoria în sumă de 4 941,00 lei și cheltuielile de judecată, ce constau din taxa de stat achitată la înaintarea acțiunii în judecată, proporțional părții admise din acțiune, în sumă de 270,00 lei și serviciile de asistență juridică în mărime de 500,00 lei, iar în total suma de 5 711,00 lei.

Solicitarea apelantului:

Nefiind de acord cu hotărârea menționată, la data de 29.04.2024 (conform datei indicate pe plicul ce conținea cererea de apel), Întreprinderea Mixtă „Incaso" SRL prin intermediul avocatului Bujoreanu Eugeniu a contestat hotărârea primei instanţe, solicitând admiterea apelului, modificarea hotărârii în latura încasării parțiale a datoriei.

Potrivit art.362 alin.(1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

După cum a fost indicat mai sus, apelantul Întreprinderea Mixtă „Incaso" SRL prin intermediul avocatului Bujoreanu Eugeniu a depus cerere de apel la 29.04.2024, contestând hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul Rezina), dispozitivul căreia a fost pronunțat la 09.04.2024. Astfel, Colegiul atestă și constată, că apelul a fost declarat în interiorul termenului acordat de lege.

Argumentele părţilor:

În motivarea apelului, apelanta a invocat că, instanța de fond, din greșeală sau omisiune nu a inclus în calcul costul total al împrumutului care potrivit contractului se compensează în primul rând.

Odată cu depunerea cererii de chemare în judecată, reclamantul a solicitat încasarea penalității pentru fiecare zi de întârziere care pînă la data efectuării achitării de debitor în sumă de 1 059,00 lei era 6 000,00 lei fiind calculată conform prevederilor Contractului de credit.

Penalitatea de 1% micșorată la 0,1% în conformitate cu Legea nr. 202 din 12-07-2013 privind contractele de credit pentru consumatori pentru întârziere 6 000,00 lei, calculată din suma datoriei restante de 6 000,00 lei pentru perioada de 1000 zile începând cu data de 31.12.2021.

Invocă faptul precum că instanța nu a ținut contul de interesele creditorului care prin neachitarea împrumutului în termen a suportat prejudiciu, care anterior semnării contractului a fost evaluat și negociat cu debitorul prin indicarea clauzei penale.

În temeiul pct. 32 al Hotărârii Plenului CSJ nr. 8 din 24.12.2010 cu privire la unele chestiuni referitoare la aplicarea de către instanţele judecătoreşti a legislaţiei la soluţionarea litigiilor legate de contractele de împrumut și în temeiul Codului Civil în vigoare la data încheierii contractului: ,,Dobânda de întârziere, prevăzută de art.619 Cod civil, nu se clasifică ca clauză penală, deoarece nu cade sub incidenţa art.624 Cod civil. Penalitatea nu exclude aplicarea dobânzilor de întârziere, şi invers. La încasarea dobânzii de întârziere, a dobânzii

contractuale, se va aplica termenul general de prescripţie de 3 ani, prevăzut de art.267 Cod civil". Ținând cont de cele menționate, consideră că are dreptul să încaseze și penalitățile contractuale și dobânda de întârziere.

A menționat că prin Contractul de împrumut, părțile au convenit stabilirea unei „penalități de întârziere" în mărime de 1,5%. Susține că de fapt, prin introducerea acestei clauze în contract, părțile s-au referit la instituirea unei penalități în caz de întârziere a împrumutatului de a rambursa la timp sumele datorate conform contractului de împrumut. De asemenea, prin introducerea unei astfel de clauze, Apelantul a renunțat la calcularea dobânzii de întârziere potrivit Codului Civil, ceea ce este în avantajul consumatorului. Or, aceasta este permis prin Informațiile standard privind împrumutul pentru consumatori, unde este indicat că informația cu privire la perioada de timp pe parcursul căreia împrumutătorul și împrumutatul sunt ținuți să-și respecte obligațiile precontractuale este valabilă de la semnarea contractului de împrumut și până la încetarea /rezilierea/ rezoluțiunea acestuia și executarea (dacă în contractul de împrumut nu va fi prevăzut altfel).

Justificarea includerii unei penalități contractuale este argumentată prin prisma art. 947 alin. (1) din Codul Civil în vigoare la momentul încheierii contractului: „clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun".

Clauza penală este inserată în contractul de împrumut cu scopul de a garanta executarea obligației de către debitor și doar în mod subsidiar cu scop de sancționare a debitorului. Acesta se explică și prin poziționarea clauzei penale anume în capitolul dedicat acesteia, intitulat „Mijloacele de garantare a executării obligațiilor" din Codul Civil al Republicii Moldova.

Funcția de garanție a clauzei penale este eficientă numai în măsura în care cuantumul penalității este stabilit în mod corespunzător, pe măsura riscului suportat de Împrumutător, astfel încât, penalitatea fiind un mijloc de disciplinare a debitorului, ultimul va face tot posibilul să execute întocmai prestațiile datorate. Prin urmare, prin stipularea clauzei penale în contract, Creditorul urmărește, de fapt, executarea obligației principale, determinând consumatorii să execute corespunzător și cu bună-credință obligațiile rezultate din contract.

Mai mult ca atât, justificarea includerii unei penalități este argumentată prin prisma art. 5 alin. (3) lit. l) din Legea privind contractele de credit pentru consumatori: „Informaţiile precontractuale cuprind: l) rata dobânzii aplicabilă în cazul ratelor restante, măsurile pentru ajustarea acesteia şi, unde este cazul, mărimea penalităților aplicate în caz de neachitare" și art. 10 alin. (3) lit. l) din aceeași Lege: „Contractul de credit specifică în mod clar şi concis: l) rata dobânzii, în cazul plăţilor expirate, aplicabilă la data încheierii contractului de credit, măsurile pentru ajustarea acesteia şi, dacă este cazul, orice penalităţi datorate în caz de neplată".

La emiterea deciziei de reducere a clauzei penale instanţa trebuie să verifice dacă clauza penală nu contravine legii, ordinii publice şi bunelor moravuri, dacă aceasta este prevăzută de contract şi corespunde cerinţelor prevăzute de art. 947 - 948 al CC.

De asemenea, menționează că instanţa trebuie să constate caracterul disproporționat de mare a mărimii clauzei penale.

Cu toate acestea, apelantul invocă faptul că legislaţia actuală nu stabileşte care ar fi criteriile de stabilire a mărimii penalităţii pe care creditorul poate solicita de la debitor sau

cum instanţa şi după care formulă de calcul determină că penalitatea este disproporționat de mare.

Vorbind despre caracterul disproporţionat de mare a penalităţii, apare întrebarea ce proporţie trebuie să fie între datorie şi penalitate.

Instanţa respingând cerinţele referitoare la încasarea penalităţii, nu a ţinut cont de natura clauzei contractuale referitoare la încasarea prejudiciului în mărime de 0,5% din suma neachitată pentru fiecare zi de întârziere, că aceasta constituie o clauză penală şi nu au aplicat prevederile art.947 alin. (1) Cod civil.

În susţinerea legalităţii şi temeiniciei solicitării plăţii pentru reziliere anticipată a contractului, art. 1770 alin. (1) al Codului civil prevede că: „În cazul în care a rezolvit contractul de credit pentru neexecutarea fără justificare a obligațiilor de către debitor, banca sau organizația de creditare nebancară nu are dreptul de a cere dobânda pe care o va rata din cauza încetării înainte de termen a contractului de credit. Această regulă nu împiedică banca sau organizația de creditare nebancară să ceară repararea prejudiciului cauzat conform dispozițiilor alin. (2) și, după caz, dispozițiilor privind neexecutarea obligațiilor". Alin. (2) prevede: „Dispozițiile legale privind clauza penală rămân aplicabile".

Și-a întemeiat apelul pe dispoziţiile art. 364 - 365, art. 385 alin. (1) lit. c), art. 386 alin. (1) lit. c) al CPC.

Aprecierea instanţei de apel:

Potrivit art.276^2 Cod de procedură civilă, dacă valoarea cererii în cauzele de încasare a unei sume de bani nu depășește 10 salarii medii pe economie prognozate la data sesizării instanţei, fără a se lua în considerare dobânzile, penalitățile, cheltuielile de judecată şi alte venituri accesorii, această cerere se examinează ca cerere cu valoare redusă.

Potrivit art.276^3 alin.(1) și (2) Cod de procedură civilă, procedura cu privire la cererile cu valoare redusă este scrisă. Judecătorul poate dispune citarea participanților la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau dacă admite solicitarea uneia dintre părţi de a examina cererea în şedinţă publică.

La caz, Colegiul Civil reține că, instanța de fond a examinat cauza civilă conform prevederilor art. 276^4 CPC.

Potrivit art.276^4 alin. (4) Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească poate fi atacată cu apel, care se examinează în condițiile prezentului cod. Deciziile instanței de apel nu se supun recursului, fiind definitive şi irevocabile de la pronunțare.

Astfel, Colegiul civil conchide că prezenta cauză civilă urmează să fie examinată în procedura cererilor cu valoare redusă.

Analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces, a materialelor din dosar, Colegiul civil consideră că apelul urmează a fi admis iar hotărârea casată integral cu emiterea unei noi hotărâri din următoarele considerente.

Conform art.385 lit. c) Cod de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parțial hotărârea primei instanţe, emițând o nouă hotărâre.

Conform art.386 alin. 1 Cod de procedură civilă, hotărârea primei instanţe se casează sau se modifică de instanța de apel dacă:

a) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin;

b) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente;

c) concluziile primei instanţe, expuse în hotărâre, sunt în contradicţie cu circumstanţele cauzei;

d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

Materialele cauzei atestă că în baza cererii de credit depusă de Luchian Ana, între aceasta și SRL „Sebo Credit" a fost încheiat contractul de credit nr. *****din 09.11.2021 (f.d. 10).

Potrivit contractului nominalizat, Luchian Ana și-a asumat obligația de a rambursa împrumutul conform graficului de rambursare până la data de 09.11.2023, inclusiv s-a obligat să achite și o dobândă la împrumut, comision de oferire a numerarului, comision de examinare și aprobare a cererii, comision de administrare a creditului.

În baza contractului de credit menționat, OCN „Sebo Credit" SRL în calitate de împrumutător i-a acordat Anei Luchian în calitate de împrumutat, un împrumut în sumă de 6 000,00 lei.

Potrivit bonului de plată în numerar nr. 745236 din 09.11.2021, în baza contractului de împrumut nr. *****(împrumut nr. L0426724), Luchian Ana a primit suma de 6 000,00 lei de la împrumutător (f.d. 19).

Potrivit actului de predare-primire a creanței semnat în temeiul contractului de cesiune a creanțelor din 31.12.2021, OCN „Sebo Credit" SRL a cedat în favoarea Î.M. „Incaso" S.R.L. a drepturilor și obligațiilor ce reies din contractul de împrumut nr. *****încheiat între OCN „Sebo Credit" SRL și Luchian Ana (f.d. 23).

La data de 21.12.2023, Î.M. „Incaso" S.R.L. a depus cerere de chemare în judecată împotriva pârâtei Luchian Ana, solicitând încasarea datoriei, penalității și cheltuielilor de judecată, invocând totodată că pârâta nu-și onorează obligațiile contractuale asumate.

S-a solicitat încasarea datoriei totale din contul Anei Luchian care constituia 10 941,00 lei fiind calculată conform contractului de credit în felul următor: costul total al împrumutului restant - 6 000,00 lei, penalitatea contractuală în mărime de 4 941,00 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 09.04.2024, acțiunea a fost admisă parțial, s-a încasat de la Luchian Ana în beneficiul Î.M. „Incaso" S.R.L., în baza contractului de credit nr. *****din 09.11.2021, datoria în sumă de 4 941,00 lei și cheltuielile de judecată, ce constau din taxa de stat achitată la înaintarea acțiunii în judecată, proporțional părții admise din acțiune, în sumă de 270,00 lei și serviciile de asistență juridică în mărime de 500,00 lei, iar în total suma de 5 711,00 lei.

Pentru a decide astfel, instanța de nivel ierarhic inferior a reținut că reclamantul deși în acțiune a solicitat încasarea penalității în sumă de 4 941,00 lei, nu a prezentat un calcul desfășurat în acest sens, perioada pentru care a fost calculată penalitatea, indicând doar suma, or aceasta nu este decăzută, prin prisma art. 118 Cod de procedură civilă, de obligația de a proba necesitatea încasării penalității și anume în mărimea în care a fost solicitată.

Prin urmare a încasat doar suma de 4 941,00 de la pârâtă în beneficiul reclamantului potrivit calculului (6 000,00 lei – 1 059,00 lei = 4 941,00 lei), constatând totodată că pârâta a achitat suma de 1 059,00 lei cu titlu de penalitate.

Colegiul Civil reține eronată concluzia instanței de fond referitor la neîncasarea penalității, și atribuirea sumei achitate cu titlu de penalitate la stingerea împrumutului or

probele prezentate de reclamant în instanța de fond au fost suficiente pentru a decide cu privire la cuantumul penalității de încasare din contul pârâtei.

În acest sens, Colegiul Civil atrage atenția asupra certificatului de datorie conform contractului de împrumut prezentat de reclamant (f.d. 20), potrivit căruia penalitatea pentru întârziere a fost estimată la 1% la 100 de zile calculată din 31.12.2021.

Instanța de apel consideră eronată și prematură concluzia instanței de fond de respingere a cererii de încasare a penalității cu invocarea faptului că ”lipsa unui calcul al penalității nu permite să verifice mecanismul de calcul al acesteia” or din certificatul enunțat este stabilit cuantumul penalității și perioada pentru care aceasta se pretinde.

Mai mult, instanța de apel remarcă că în temeiul art. 276^3 alin. (2) Cod de procedură civilă, Judecătorul poate dispune citarea participanţilor la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar.

Potrivit art. 373 Cod de procedură civilă, (1) instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă.

(2) În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces.

Astfel, instanța de apel se va expune în privința legalității hotărârii primei instanțe în limita apelului declarat.

Potrivit art. 774 alin. (1) Cod civil, în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Articolul 776 Cod civil prevede că, obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) şi din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Conform art. 858 aliniatele (1) și (2) Cod civil, temeiul executării rezidă în existența unei obligații. Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul şi în momentul stabilit.

Potrivit art. 1763 Cod civil, alin.(1)-(3) Cod civil, prin contractul de credit, o bancă sau o organizație de creditare nebancară (creditor) se obligă să pună la dispoziția unei alte persoane (debitor) o sumă de bani ca împrumut, cu condiția rambursării ei, a plății dobânzii și a altor plăți aferente, sau își asumă orice alt angajament de a achiziționa o creanță sau de a efectua o plată, de a prelungi termenul de rambursare a datoriei sau de a emite orice garanții. Contractul de credit se încheie în scris.

Față de contractul de credit se aplică prevederile referitoare la contractul de împrumut în măsura în care regulile prezentului capitol nu prevăd altfel sau din esența contractului de credit nu reiese contrariul.

În conformitate cu prevederile art.1242 alin. (1), (2) Cod civil, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate şi cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date. Contractul de împrumut este gratuit dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Potrivit art.1247 alin.(1) Cod civil, împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul şi în modul stabilit în contract.

Potrivit bonului de plată în numerar nr. 745236 din 09.11.2021, în baza contractului de împrumut nr. *****(împrumut nr. L0426724), Luchian Ana a primit suma de 6 000,00 lei de la împrumutător.

Ulterior a achitat în contul datoriei în total suma de 1 059,00 lei potrivit certificatului de datorie conform contractului de împrumut (f.d. 20).

La caz apelantul reclamant potrivit certificatului de datorie pretinde încasarea de la Luchia Ana a sumei de 6 000 lei cu titlu de împrumut și 4 941 lei cu titlu de penalitate.

Instanța de apel, nu v-a reține calculul prezentat apelant în cererea de apel, or în instanța de fond SRL Incaso și-a bazat pretențiile pe un alt calcul, fără a-și modifica cerințele, respectiv la emiterea soluției pe marginea cauzei civile, instanța de apel v-a reieși din calculele inițiale invocate de Incaso SRL.

Potrivit pct. 5.8 a contractului de împrumut nr. *****din 09.11.2021, plățile primite de la debitor vor fi stinse în consecutivitatea următoare: Comisionul de restructurare, penalitățile, Comisionul de gestiune la prelungire, compensația pentru rambursare anticipată, comisionul de examinare și aprobare a cererii, comisionul de oferire a numerarului, comisionul de administrare, dobînda, plata creditului.

Cu referire la penalitatea pretinsă de IM ”Incaso” SRL, instanța de apel reține că în conformitate cu prevederile art. 947 alin.(1), (3) Cod civil, clauza penală este o prevedere contractuală prin care părţile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligaţiei, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun (penalitate). Penalitatea poate fi stipulată în mărime fixă sau sub forma unei cote din valoarea obligaţiei garantate prin clauza penală sau a părţii neexecutate, inclusiv sub forma unei dobânzi de întârziere.

Potrivit prevederilor art. 949 alin. (1) Cod Civil dacă penalitatea este stipulată pentru cazul în care debitorul nu execută obligaţia, creditorul poate cere atât executarea obligaţiei, cât şi plata penalităţii. Nu se poate cere atât executarea obligaţiei, cât şi plata penalității dacă penalitatea s-a stipulat cu titlu de despăgubire în locul prestaţiei şi nu doar cu titlu de mijloc de garantare a executării obligaţiei.

Totodată, conform prevederilor art. 949 alin. (2) Cod Civil creditorul are dreptul să pretindă repararea prejudiciului în partea neacoperită prin penalitate (clauză penală inclusivă). În cazurile prevăzute de lege sau contract, creditorul poate cere sau despăgubiri, sau penalitate (clauză penală alternativă), poate cere repararea prejudiciului peste penalitate (clauză penală punitivă) sau poate cere doar penalitate (clauză penală exclusivă).

În conformitate cu pct. 4.2.1 a contractului de credit AM 46008057 din 09.11.2021, ”În cazul în care Debitorul încalcă termenul de plată, va trebui să plătească Penalitatea de întîrziere pentru fiecare zi de întîrziere calculată ca procent stabilit în Dispoziile speciale, începînd din prima zi și pînă la plata tuturor sumelor restante în baza prezentului contract”.

Potrivit dispozițiilor speciale, anexă la contractul de credit AM 46008057 din 09.11.2021, a fost stabilită o penalitate în mărime de 1%.

Deoarece debitorul nu a respectat condiţiile contractuale, el este obligat la plata penalităţii iar reclamantul legal a solicitat încasarea penalității.

La capitolul menționat, Colegiul Civil va admite cererea privind încasarea penalității, însă v-a reduce cuantumul penalității din considerentele ce urmează:

Potrivit prevederilor art. 1072 alin.(1) Cod Civil al RM, Într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauza care nu a fost negociată individual se consideră abuzivă dacă este propusă de către profesionist și dezavantajează considerabil, contrar bunei-credințe, consumatorul.

În conformitate cu prevederile art. 1076 Cod Civil al RM: (1) Clauza abuzivă este lovită de nulitate absolută. (2) Această nulitate de protecţie operează doar în măsura în care anularea clauzei avantajează partea care nu a propus clauza abuzivă. (3) În cazul în care partea care nu a propus clauza abuzivă este un consumator, instanţa de judecată este obligată să invoce nulitatea din oficiu.

La fel, potrivit art. 1077 alin.(1) pct. 6) Cod Civil al RM, Sînt considerate abuzive clauzele care nu au fost negociate individual și au ca obiect sau efect: solicitarea de la consumatorul care nu și-a executat obligația fără justificare a unei penalități disproporționate în raport cu prejudiciul cauzat prin neexecutarea obligațiilor contractuale.

Instanţa de judecată menţionează că în conformitate cu prevederile art 15 alin. (7) din legea privind contractele de credit pentru consumatori Nr. 202 din 12-07-2013, Se interzice: a) aplicarea ratei dobânzii de credit anuale specificate în contractul de credit dacă aceasta depășește 50%, iar toate celelalte plăți aferente (comisioane, taxe, penalități, dobânzi de întârziere și orice alt tip de plată), cu excepția dobânzii, pe o zi de credit depășesc 0,04% din valoarea totală a creditului.

Instanța de apel menționează că contractul de credit este acordat de către organizaţia de creditare nebancară persoanei fizice, care are calitate de consumator prin prisma Legii privind contractele de credit pentru consumatori nr.202 din 12.07.2013, Legea privind protecţia consumatorilor nr.105 din 13.03.2003, care stipulează că consumator este persoană fizică care intenţionează să comande ori să procure sau care comandă, procură ori foloseşte produse şi servicii pentru necesităţi nelegate de activitatea de antreprenor sau cea profesională.

Potrivit art.3 din Legea privind contractele de credit pentru consumatori nr.202 din 12.07.2013, contract de credit pentru consumatori este contractul prin care un creditor acordă sau se angajează să acorde unui consumator un credit sub forma de amînare la plată, împrumut sau alte facilităţi similare, cu excepţia contractului pentru prestarea de servicii în mod continuu sau pentru furnizarea de bunuri de acelaşi fel, atunci cînd consumatorul plăteşte pentru acestea în rate, pe toată durata furnizării lor.

Instanța de judecată reține că în conformitatea cu prevederile Legii nr. Nr.1 din 16.03.2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancară, Se interzic organizaţiei de creditare nebancară: e) aplicarea ratei dobânzii de credit anuale specificate în contractul de credit/leasing financiar dacă aceasta depăşeşte 50%, iar toate celelalte plăţi aferente (comisioane, taxe, penalităţi, dobânzi de întârziere şi orice alt tip de plată), cu excepţia dobânzii, pe o zi de credit nebancar/leasing financiar depăşesc 0,04% din valoarea totală a creditului nebancar/leasingului financiar, în cazul acordării creditului nebancar/leasingului financiar consumatorilor.

Astfel, instanța de judecată ajunge la concluzia că o penalitate zilnică rezonabilă prin comparație cu prevederile Legii nr. Nr.1 din 16.03.2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancară ar fi constituit suma de 0,04%/zi, rata penalității impusă pîrîtului de către creditor fiind aproximativ de 25 ori mai mare.

Potrivit prevederilor art. 10 din CCRM, ”Persoanele fizice şi juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi execute obligaţiile cu bună-credință. în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică şi cu bunele moravuri. Buna-credinţă se prezmnă până la proba contrară.

Astfel, prevederea contractuală referitoare la penalitate în cazul contractului de credit nr AM 46008057 din 09.11.2021, reprezintă o practică abuzivă din partea agentului economic, generând un decalaj dintre drepturile şi obligaţiile părţilor, în defavoarea consumatorului, prin compensarea nejustificată a cheltuielilor nesuportate de facto de către comerciant.

Pe cale de consecinţă, instanţa de apel conducîndu-se de prevederile art. 1072, 1076-1077 Cod Civil a RM, invocă din oficiul caracterul abuziv al clauzei contractuale a contractului de credit nr. AM 46008057 din 09.11.2021 prevăzute la pct. 4.2.1 și anexa la contract care stabilește mărimea penalității de 1%, în partea ce depășește rata rezonabilă, penalitatea urmînd a fi calculată de instanța de judecată reieșind din proporția de 0,04%/zi.

Potrivit calculelor efectuate de instanța de apel, mărimea penalității va fi redusă la suma de 240 lei conform calculului 6 000,00 lei × 0 ,04% × 100 zile, raportată la calculul prezentat de către apelant în instanța de fond (f.d. 20).

Într-o altă ordine de idei, Colegiul Civil nu poate reține argumentele apelantului referitor la prezentarea unui alt tabel de calcularea penalității, or potrivit acestuia, penalitatea după care a fost calculată este de 0,1% din suma datoriei pentru o zi, însă calculată pentru 1000 de zile de întârziere, or potrivit art. 372 alin. (3) Cod Procedură Civilă RM, „în apel nu se poate schimba calitatea procedurală a părţilor, temeiul sau obiectul acţiunii şi nici *nu pot fi înaintate noi pretenţii*”.

Cu referire la cele invocate, Colegiul Civil va încasa penalitatea solicitată în mărime de 240 lei din contul Anei Luchian în beneficiul Î.M. „Incaso” S.R.L.

La caz se constată că intimatul Luchian Ana a achitat către SRL SeboCredit suma de 1059, 00 lei cu titlu de penalitate (f.d. 20).

Respectiv suma de 819 lei achitată în surplus ca penalitate v-a fi atribuită în contul stingerii sumei împrumutului.

Prin urmare suma împrumutului restant pe care urmează să o achite Luchian Ana către SRL Incaso, constituie suma de 5 181 lei (6000 - 819).

În conformitate cu prevederile art. 83 alin. (2) Cod de procedură civilă taxa de stat se determină în acţiunile patrimoniale, taxa de stat se determină în funcţie de caracterul şi valoarea acţiunii, iar în acţiunile nepatrimoniale şi în alte cazuri prevăzute de lege, în proporţii fixe, conform Legii taxei de stat nr.213/2023.

Potrivit prevederilor art. 83 alin. (3) Cod de procedură civilă, se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată, cererea reconvențională, cererea de intervenție principală, cererea vizând cauzele cu procedură specială, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, cererea de declarare a insolvabilității, cererea de eliberare a titlului executoriu privind executarea hotărârilor arbitrale, cererea de apel, cererea de recurs, cererea de eliberare a copiilor (duplicatelor) de pe actele judecătorești, precum și alte cereri prevăzute la pct. 1 din anexa nr. 1 la Legea taxei de stat nr. 213/2023.

Potrivit art. 3 alin. (1) din Legea Taxei de stat **(în vigoare pînă la 01.01.2024)** Tarifele taxei de stat se stabilesc la următoarele cuantumuri: 1) pentru cererile de chemare în judecată: a) pentru cererile de chemare în judecată cu caracter patrimonial - mai puţin de 270 lei şi nu mai mult de 50 000 lei de la persoanele juridice.

Reieșind din faptul că Î.M. „Incaso” S.R.L. a avut câștig de cauză, cheltuielile suportate în legătură cu plata taxei de stat urmează a fi încasate din contul Anei Luchian.

Potrivit mărimii pretențiilor admise, reieșind din valoarea acțiunii în mărime de 5 421,00 lei.

Astfel că reclamantului i se va compensa suma în mărime de 270 lei pentru instanța de fond.

Potrivit pct. 1.16 a Anexei nr. 1 din Legea taxei de stat nr. 213 din 31.07.2023: Pentru cererile de apel împotriva hotărârilor instanţelor de judecată, inclusiv pentru apelul incident şi cererile de alăturare la apel 85% din taxa de stat achitată în prima instanţă, iar în cazul litigiilor cu caracter patrimonial - 85% din taxa calculată din suma contestată.

În cadrul examinării cererii de apel în instanța de apel, Î.M. „Incaso” S.R.L. i se va compensa taxa de stat achitată în proporție de 226,78 lei.

Potrivit ordinului de plată nr. 25660 din 06.12.2023, Î.M. „Incaso” S.R.L. a achitat pentru serviciile de asistență juridică suma de 500 lei (f.d. 6).

Conform art. 96 Cod de procedură civilă, (1) Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile. (1^1) Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Reclamanta Î.M. „Incaso” S.R.L. este reprezentată de avocatul Bujoreanu Eugeniu, fapt confirmat prin mandatul anexat la materialele cauzei, seria/nr. MA 2111893 din 02.10.2023 (f.d. 4).

Colegiul Civil va încasa din contul Anei Luchian în beneficiul Î.M. „Incaso” S.R.L. a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 500 lei, ce reprezintă cuantumul real, necesar și rezonabil.

În atare circumstanțe, Colegiul Civil va casa integral hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 09.04.2024 și va emite o soluție nouă prin care va admite parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Î.M. „Incaso” S.R.L. împotriva Anei Luchian privind încasarea datoriei şi a cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 276^4, 385 lit. c), 390 CPC, Colegiul civil,-

Decide:

Se admite apelul declarat Întreprinderea Mixtă „Incaso” SRL prin intermediul avocatului Bujoreanu Eugeniu.

Se casează integral hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 09.04.2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de Î.M. „Incaso” S.R.L. împotriva Anei Luchian privind încasarea datoriei şi a cheltuielilor de judecată și se pronunță o nouă hotărâre după cum urmează:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată.

Se încasează de la Luchian Ana, IDNP *****, în beneficiul Î.M. „Incaso” S.R.L. IDNO 1009600029036, suma de 5 181,00 lei – cu titlu de sold restant la corpul împrumutului acordat și suma de 240 de lei cu titlu de penalitate.

Se încasează de la Luchian Ana, IDNP *****, în beneficiul Î.M. „Incaso” S.R.L. IDNO 1009600029036 cheltuieli de asistență juridică în sumă de 500 (cinci sute) lei și taxă de stat proporțional pretențiilor admise în sumă de 496,78 (270,00 + 226,78) lei.

În rest, acțiunea formulată de Î.M. „Incaso” SRL, se respinge

Decizia nu se supune recursului, fiind definitivă și irevocabilă de la pronunțare.

Președintele ședinței,
Judecător Elena Grumeza

Judecătorii Costaș Natalia Grosu Stanislav